
РОССИЙСКАЯ АКАДЕМИЯ НАУК

Санкт-Петербургский филиал Института востоковедения

MONGOLICA-VI

Посвящается 150-летию
со дня рождения А. М. Позднеева

Составитель И. В. Кульганек

Санкт-Петербург
2003

ИЗ РУКОПИСНОГО НАСЛЕДИЯ

А. Г. Сазыкин

Ойратская версия «Манджушри нама сангити»

Одним из весьма распространенных и известных буддийских сочинений, вошедших в состав монгольской литературы, следует признать сборник гимнов в честь покровителя знаний бодхисаттвы Манджушри, обычно упоминаемый в научном обиходе под санскритским заглавием «Манджушри нама сангити» (Mañjuśrī nāma saṅgīti, монг. Manjusiri-yin ner-e-yi üneger ögülekii, «Истинное произношение имени Манджушри»).

Самый ранний монгольский перевод сочинения был выполнен и издан ксилографическим способом в XIV в.¹ Впоследствии появилось значительное число новых монгольских переводов и редакций «Манджушри нама сангити», которые чаще всего распространялись в виде отдельных изданий, в числе которых пекинские ксилографы конца XVI² и первой половины XVIII в.³, а также бурятские ксилографы второй половины XIX в.⁴ Кроме того, сочинение вошло в состав буддийского Канона на монгольском языке⁵ и в сборник тарни (заклинаний) и сутр «Сундуй»⁶.

Исследования различных монгольских переводов и редакций сочинения уже появлялись в научной печати⁷. Однако во всех случаях вне поля зрения востоковедов оставалась ойратская версия сборника. Объясняется это единственной причиной. Ни в одной из многочисленных коллекций монгольских рукописей и ксилографов Европы, США и Японии нет ни одного экземпляра ойратской версии «Манджушри нама сангити».

Тем не менее, существование ойратского перевода сборника и имя переводчика хорошо известны востоковедам. Таковым является ойратский Зая-пандита

Намхай-Джамцо (1599—1662), о чем сообщается в биографии этого просветителя, написанной одним из его учеников⁸.

Ознакомиться же с заяпандитовским переводом «Манджушри нама сангити» в настоящее время можно только по рукописям, имеющимся в богатейших улан-баторских рукописных коллекциях. Две рукописи этого сочинения на ойратском «ясном письме» находятся в рукописном фонде Института языка и литературы Монгольской Академии наук⁹.

Заяпандитовский перевод гимнов в честь Манджушри был включен также в ойратскую версию сборника «Сундуй», составленную Эрх-цорджи, одним из учеников Зая-пандиты¹⁰. Две рукописи этого сборника на ойратском «ясном письме» находятся в Государственной публичной библиотеке Улан-Батора и одна рукопись — в собраниях Института языка и литературы Монгольской Академии наук¹¹.

Для подготовки к изданию транслитерации текста ойратской версии «Манджушри нама сангити» была выбрана улан-баторская рукопись под шифром 797 (69), содержащая полный текст сочинения и колофон переводчика.

Настоящая публикация дает востоковедам возможность ознакомиться еще с одним из образцов литературного творчества ойратского Зая-пандиты и может стать полезным материалом для более полного комплексного исследования многовековой истории бытования среди монгольских народов одного из популярнейших памятников древней буддийской словесности.

[1a] Na-ma sa-ga-di orošibo::

[1b] Enedkegiyin kelen-dü: Ārya Mañzušri: na-ma sa-ga-di: Töbödiyin kelen-dü: Gpaqs pa gzam dpal gyai: mchan yang daq par brzod pa: Mongyoliyin kelen-dü: Xu-tuq-tu Mañzušri-yin nere sayitur ögüleküi: xutuq-tu zalou Mañzušri(-du) mürgümüi::

I

- <1> tende nomoyodxoxu berkeši nomoyodxočĭnidedü: yur=ban yertünčü-yi ilayučĭ bā=tur: očir erketü niyuucayin xān: telger cayān padma metü nidütei:
- <2> delgereqsen padma metü niyuur-tu: coq-tu Očiro-dh[a]ra: öböriyin çariyin dēdü očir: basa [2a] basa ergiülün üyiledüq=či:
- <3> kilinggiyin xuniyāriyin üye tögüsküi terigüüten: kizār ügei çartān očir-tu: nomoyodxoxu berkeši nomo=yodxoqčĭ bātur: ayouxu metü bātur yanzutu:
- <4> üzür maši sacuraxui očir: öböri-yin çar-tu ergiülün üyiledüq=či: yeke öröšonggüi kigēd biliq: arya-bēr amitani tusa üyiledüqčĭ dēdü:
- <5> tālan zōb=šon bayasxui sedkil-tü: kiling=leküi beyeyin dürsü tögü=süqsen: burxani üyile üyile=düqčĭ itegel:: beye sögöd=küi terigüüten-lügē xamtu:
- <6> tögünçilen boluqsan ilayun tögü=sün üleqsen dousuqsan burxan-du mürgēd: alixa-bēn xamtudxan üyiledčĭ: gegēni emüne souji eyin kemēn ayiladxabai::
- <7> tügēmel [2b] ezen namai otoçiloxui kigēd: mini tusadu namai nigüülesküyin tula: yelbi xubilyāni tor-yēr ilerkei dousuqsan: bodhi-yi nadur mayad olayou=lun soyirxo::
- <8> sedkil nisvānis xudxun: ülü medeküyin šabar-tu çibüqsen: amitan büküni oto=çiloxui kigēd: dēre ügei ači üre olxuyin tula::
- <9> ila=yun tögüsün üleqsen dousuq=san burxan: üzüülüqčĭ amitani blama: tere çinar medeqčĭ yeke tangyariq: erketü sedkil medeküyin dēdü::
- <10> ilayun tögü=sün üleqseni belge biligiyn beye: yeke usnir ügeyin ezen: öböron boluqsan belge biligiyn beye: zñā(-na)-sado Mañzušri-yin:
- <11> nere sayitur ögüleküyin oki: gün udxayin udxā ayui yeke: adalidxal ügei yeke [3a] udxā maši amurlingyui: teri=güün dumda eçüs-tü buyan-tu:

- <12> nöq=çiqsön burxan-noyoud nomlon: irē ödüi noyoud çü nomloxui: ödügēdeyin dousuqsan burxad: basa basa ali nomloqson::
- <13> yelbi xubilyāni tor yeke ündüsün-ē=ce: yeke Očiro-dharayin niyuuca tarni bariqčĭ: caqlaši ügei noyou=di bayasxaxuyin öüden-ēce: doun-du abučĭ ali bui nomlon soyir=xo::
- <14> itegel xamuq dousuqsan burxadiyin: niyuuca-yi bariqčĭ mayad bolxuyin tula bi: mayad çarxui kürtele öüni: batu <sedkil> sedkil-yēr bi barimui::
- <15> nisvānis xocorli ügei arilyan: ülü mede=küi xocorli ügei tebçiküyin tula: sedkiliyin ilyal yambarçĭ=lan amitan-noyoudtu nomlon soyir=xo::
- <16> niyuucayin erketü Oçi=ro-pāni: tögünçilen boluqsan-du [3b] teyin kü: zalba(rī)d alixa-bēn xabsu=run üyiledčĭ: beyebēn sögö=dün: gegēni emüne abai::

II

- <17> tende xoyor költöni dēdü ilayun tögüsün üleqsen: dousuqsan Šākya-müni burxan: öböriyin aman-ēce urtu örgön: (sayin) kelēn sung=yān üyiledčĭ::
- <18> çurban yertün=cü-yi geyigüülün: dörbön šumnu=šiyin dayisu[n] nomoyodxon: ami=tan-noyoudiyin çurban mou zayā=tani arilyan üyiledküyin tula müšēn üyiledčĭ:
- <19> Estürüni zar=liq irouda: çurban yertünçü büküni düürgen: Niyuucayin er=ketü yeke küçütü: Očiro-pāni-du xarın zarlıq bolboi::
- <20> yeke öröšonggüi tögüsüqsen: çĭ amitan-du tusa bolxuyin tula: belge biligiyn beyetü Mañzušri-yin: nere ögüleküi yeke tusa=tai:
- <21> arilyan üyiledčĭ kilinçe [4a] arilyaxui: öüni ende-ē=ce sonoxō kiçĕkü: çĭni sayin Očir bariqčĭ: coq-tu Očiro-pāni sayin:
- <22> niyuucayin ezen töüni tula bi: çimadu sayitur üzüülün üyiledsü:: nigen üzür-tü sedkil-yēr çing=na:: ilayun tögüsüqsen tere sayin kemēn zalbaribai:

III

- <23> tende ilayun tögüsüqsen Šākya-müni niyuuca tarniyin yeke izour-tu xamuq kigēd:

niyuuca tarni uxān tarni bariqčini ayımaq:
yur=ban izourtan-du sayitur üze=ji::

bayasxulang(-yēr) baya=suqçı yelbi xubilyān:
nidü [5b] xubilyaxui yeke yelbi xubil=yān:

<24> yertünčü kigēd yertünčü-ēce nöqçiqsöni izour
yertün=čü-yi geyigüülüqçi yeke izour:
mahā-mudra-yin dēdū izour kigēd:
yeke izour-tu usni-sa-yi yekede üzeji::

<36> öqligöyin yeke ezen erkiyn mün:
yeke şaqşābad bariqčini oki:
yeke külicenggüi batu=da bariqçi:
kičēnggüi yeke kičēnggüi mün::

IV

<25> ügeyin ezen şülüqlen:
niyuuca tarni-yin xān zuryān tögüsün:
xoyor [4b] ügei bolxui kigēd:
ülü törö=küi nomtu öüni nomloboi::

<37> yeke samadi diyā=ni oron:
yeke biligiyn beye bariqçi:
yeke kücü yeke arya-tu:
irol bełge biligiyn dalai küi::

<26> ā ā: i i: u uu: e ee: o oo: a aḥ:
sti-don hridi zñā-na murddi ra ha:
buddo bundha
a dredo vaddi a

<38> yeke asaraxuyin öbörçilön caqlaşı ügei:
oyouni dēdū yeke öröşonggüi:
yeke oyoun tögü=süqsen yeke biliq-tü:
yeke arya-tu yeke mergen::

<27> om bazar dīkxva du ka-cce da
prazñā zñā-na
kā-ya vā-gī šo-ra:
a-ra pa-za-nā ya de na-ma::

<39> yeke ridi xubil=yāni kücü tögüsüqsen:
yeke küçütü yeke xurdun:
yeke aldar=şiqsan yeke ridi xubilyātu:
čina=duşi daruqçi yeke küçütü::

V

<28> ene metü ilayun tögüsün üleqsen burxan:
dousuqsan burxan a-ēce bolun:
a inu üzügüiyin tomō büküni dēdū:
yeke udxatai dēdū üzüq mün::

<40> sangsariyin yeke oula ebden:
batu=da yeke oçir bariqçi:
yeke doq=şin yeke türgen küçütü:
yeke ayoul-tai ayayoulun üyiledüqçi::

<29> törökü üge-yi dotor-ēce ɣarun:
ügedü ögüüleküi tebçin:
öğüülekü-yi büküni ündüsünü oki:
xamuq ügeşi sayitur geyigüülün üyiledkü::

<41> dēdū [6a] yeke izour-tu itegel:
yeke kölgöni yosun-du aqçi:
yeke niyuuca tarniyin dēdū blama:
yeke kölgöni yosuni dēdū::

VI

<30> yeke takil yeke tacāngyui:
xamuq amitani bayasxan [5a] üyiledkü:
yeke takil yeke urin:
xamuq nisvānişiyin yeke dayisun::

<42> yeke kücü tögüsüqsen yeke çidaqçi:
yeke Byirouzana burxan:
niyuuca <niyuuca> tarniyin yeke yosun-ēce boluqsan:
niyuuca tarniyin yeke yosuni mün çinar-tu::

<31> yeke takil yeke mung=xaq:
mungxaq oyoun mungxagi aril=ɣaxu:
yeke takil yeke kiling:
yeke kiling yeke dayisun:

<43> ar=ban baramid olun:
arban baramid-tu oroşin:
arban baramid ari=luqsan:
arban baramidiyin yosun::

<32> yeke takil yeke taçīngyui:
xamuq tacāxui arilyan üyiledkü:
yeke küsel yeke amuyuulang:
yeke bayas=xulang yeke tālaxui::

<44> arban ɣazariyin erketü itegel:
arbaduyār ɣazar-tu oroşiqçi:
arban medeküi maşi ariluqsan mün: çinar-tu:
maşi ariluqsan arban medeküi bariqçi::

<33> dürsü yeke beye çü yeke:
önggö yeke bolun beyeyin kemzē yeke
nere çü yeke ayui yeke:
yeke ou mandal mün::

<45> arban züyil arban udxayin udxu:
çidaqçi-yin erketü arban küçün tügēmel üzen[=ezen]:
xamugiyin üyile xocor=li ügei üyiledün:
arban züyil yeke erke tögüsüqsen::

<34> biligiyn yeke mese bariqçi:
yeke nis=vānişiyin dēdū ɣoxo:
yeke aldar yekede aldarşiqsan:
yeke gegēn yeke todorxoi::

<46> terigüün [6b] ügei tuurbil ügei çinar-tu:
mün tögünçilen çinariyin çinar ariluqsan çinar-tu:
ünen-yēr ögüülen ülü urbaxui ügetü:
yambar ögüüleqsen tögünçilen üyiledüqçi::

<35> yeke yel=bi <yeke> xubilyān bariqçi mer=gen:
üyile bütüqsen yeke yel=bi xubilyān:

<47> xoyor-tu ügei kigēd xoyor ügei üzüülüqçi:
ünen kizār-tu maşi oroşin:

- bi ügei arslani doutai:
teršiyin mou gürosü ayayoulun üyile=düqçi::
- <48> xamuq-tu odxui tusatai küčün
tögünčilen boluqsani sedkil metü xurdun:
ilayuşsan dayisu=ni ilyād teyin kü ilayuşsan:
kür=dü orčiulxui yeke küčü-tü::
- <49> čuulyani dēdü čuulyani sur=yaliyin baqši:
čuulyani erkin erke tögüsüqsen čuulyani ezen:
čixulalan bariqçi yeke küčütü:
busudiyin ači ülü orkixui yeke yosutai::
- <50> üge-yin erkin ügeyin ezen ögüülekü=ye [7a] mergen:
üge kizār ügei üge-dü erketü:
ünen ügetü ene ögüü=leqçi:
dörbön üneni üzüülük=či::
- <51> xarin ülü xarin xarin ülü ireqçi:
bserü yosutu uduri=duqçi pradikabud:
mayad yarxui eldeb-ēce boluşsan:
yeke maxamud yaqqa ündüsün::
- <52> cubu=ril baran dayini daruşsan dge=slong:
tacāngyui xayacaq erketen nomoyoduqsan:
amuyuuulang oluq=san-yēr ayoul ügei olun:
seriün boluşsani tula budungyui ügei::
- <53> uxān kigēd köl tögüsün:
yertünčü medeqčini dēdü sayibēr oduq=san:
minügei-dü ülü barin bidü ülü bariqçi:
xoyor üneni yosun-du orošin::
- <54> orčilonggiyin čina=du kizār-tu kürün:
üyile üi=ledün xourai-du orošiқson:
medeküi imaqta mayad arilun:
biligiyn mese-bēr maši ebdeqçi:
- <55> [7b] dēdü nom nomiyin xān todorxo-yi tögüsün:
yertünčü-yi geyigüü=lün üyiledüqčini dēdü:
nomiyin erketü nomiyin xān:
sayin mör üzüülükçi::
- <56> tusa bütün küsel бүтүқsen:
xamuq бүкү sejiq teb=čiқsen:
teyin ülü adxaqlaxui činar baraši ügei:
dēdü nomiyin činar baraqdaxu ügei::
- <57> buyan tögüsüq=sen buyani čuulyan:
belge biliq yar=xuyin yeke oron belge biliq:
bel=ge biliq tögüsün bui ügei meden:
xoyor čuulyani čuulyan xurāq=či::
- <58> xamugi ilayuşsan möngkü yoyatu:
sedkilgeyin dēdü oyoun tögüsüqsen samadi:
angkida öbör uxaxui biliq ülü kelbe=rin:
dēdüyin uridu yarban beye bariqçi::
- <59> burxani tabun beye=yin mün činartu:
tügēmel ezen tabun belge biligiyn mün činar:
tabun burxani ezen titim-tü:
[8a] (tacāl) ügei tabun nidü barin:
- <60> xamuq burxadi ösukeqçi:
dēdüyin dē=dü burxani küböün:
medeküi-bēr sangsar yarun töröki orošixu ügei:
nom-ēce bolxui sangsar aril=yaqçi::
- <61> nigene čing batu očir činar:
törod saca amitani ezen:
oqtoryui-ēce bolun öböron boluşsan:
biliq belge biligiyn yeke yał::
- <62> yeke genel maši gei=güülün:
belge biligiyn gegēn iler=kei tögüsün:
amitani genel belge biligiyn zula:
yeke coq zalı gegēn genel-tü::
- <63> dēdü tarniyin mün ezen uxān tarniyin xān:
yeke üyile бүтөқçi niyyuuca tarniyin xān:
yeke usnisa yayixamšiq us=nir:
eldeb üzüülükçi oqtoryu-yin ezen::
- <64> boqdošiyin dēdü xamuq burxadiyin ezen:
xamuq amitani bayas=xui nidü tögüsüqsen:
eldeb beyeteni ösukeqçi:
dakin [8b] ögüüleküi yeke arši::
- <65> yarban izour bariqçi niyyuuca tarnidu:
niyyuuca tarni bariqçi yeke tangya=rıq:
nigen dēdü yarban erdeni barin:
dēdü yarban kölgö üzüü=lükçi::
- <66> maši ilayuşsan tusa-tu calma:
yeke bariqçi očir cal=ma:
očir yoxo calma:
ayayou=lun üyiledüqçi ayayoulukçi očir:: : :

VII

- <67> kilingteni xān ayayoulukçi zur=yān niyyuur-tu:
küčütei zuryān nidü zuryān yartu:
xokimoi irzayar soyōtu:
ha-la ha-la zoun niyyuur-tu::
- <68> todxoriyin xān Yamandaka:
ayayoulun üyiledüq=či očir küčütü:
očir aldar=šiqsan očiriyin züreken:
yeke kebelitü yelbi xubilyān očir::
- <69> očir-ēce töröqsön očiriyin činar:
očiriyin züreken oqtor=yui metü:
kelberil ügei nigen [9a] xungyurcoq(-yēr) yamulan:
zāni noyiton arasun xubcasu ümü=sün::
- <70> (yeke) doqšino ha ha kemēn dourisxan:
hiy hiy kemēn dou=rısxan ayayoulun üyiledüqçi:
tösör dourisxaxui yeke inēl-tü:
očir inēl yekede dou=rısxaqçi:
- <71> očir sadun mahā-sado:
yeke amuyuuulang-tu očir xān:
yeke bayasxulang-tu doq=šin očir:
hū kemēn douris=xaxui očir hū::

- <72> mese-dü oçir sumu barin:
oçir ildü-bēr xocorli ügei oqtolon tasuluq=çi:
xamuq oçir bariqçi oçir-tu:
bayilduyāni arilyaqçi yaqca oçir::
- <73> teskeşi ügei nidütü badarangyui oçir:
üşün çü bada=rangyui oçir:
yeke buulyaxui buulyaxui oçir:
zoun nidü-tü oçir nidün::
- <74> beye oçir şara üsü-tü:
imaqta oroyin şara üsün [9b] beye-dü:
kimüsü uryuqsan oçir üzüür:
batu arasutu oçir züreken::
- <75> oçir erike barixui coq tögüsün:
oçiriyin çimeq-yēr çimeqsen:
ha ha kemēn yeke dou mayad dourisxaxui:
zuryān üzüq oçir doun::
- <76> yeke dou-tu yeke Mañzuşri
yurban yertün=çüdü nige doutu:
oqtoryuyin kizār tügēmel dou dourisxaq=çi:
dou tögüsüqsen noyoudi-yin oki::
- VIII**
- <77> ünen bi ügei tögün=çilen çinar:
ünen kizār üzüq ügei:
xōsun çinar ögüleküi sürügiyin manglai:
gün ou yeke dou dourisxaqçi:
- <78> nomiyin dung yeke doutu
nomiyin yandı:
ülü oroşin yasalang-ēce nōq=çiqçi:
arban üzügiyin nomiyin yeke kenggerge::
- <79> beye ügei dē=dü sayin beyetü:
sedkil-ēce düürüqsen eldeb dürsütei:
[10a] xamuq dürsün noyoud üzeq=deküyin coq:
dürsüni körōq xocorli ügei bariqçi::
- <80> çidaq=daşi ügei yeke kemēn aldarşiq=san:
yurban oroni yeke erke-tü:
maşi öndür xutuq mör-tü oroşin:
yeke darbulya nomi-yin oki::
- <81> yurban yertünçü-dü (yaqca) zalou beye:
yesün törölkitōni ezen köqşin batu oron:
yuçin xoyor belge barixui:
yō yurban yer=tünçü-dü üzeskülengei::
- <82> yer=tünçüşi sayitur (medeqçi) suryaliyin baqşi:
ayoul ügei yertünçüşişiyin surya=liyın baqşi:
yertünçüşi sed=kildēn sanaqçi itegel abural:
dēre ügei itegel ibēl::
- <83> oq=toruyuin kizār tügēmel edeleq=çi:
xamugi belge biligiyin dala=yi:
bitöü mungxaq öndögōni nēn:
sangariyin tor ebdeqçi::
- <84> nisvā=nişi xocorli ügei amurlilun:
[10b] orçilonggiyin dalayin çinadu kürüqsen:
belge biligiyin abaşiq öqtōqtōn titim-tü:
dousuqsan burxani çimeq-tü bariqçi::
- <85> yur=ban zobolonggiyin zobolong amur=lin:
yurban arilyan kizār ügei yurban getülüqseni olun:
xamuq tuiydker-ēce mayad getülün:
oqtoryui metü saca çinartu oroşiqçi::
- <86> nisvānişiyin xamuq kir-ēce nōqçin:
yurban cagi caq ügei onoqçi:
erdemi-yin titimten noyoudiyin titim:
xamuq amitani yeke klu::
- <87> xamuq nisvānis-ēce getülün (maşi):
oqtor=toruyuin (!) mörtü sayitur oro=şin:
yeke mani erdeni bariqçi:
xamuq erdeniyin dēdü tügēmel ezen::
- <88> delgereqsen yeke Γal=baravas modun:
yekeşiyin dēdü sayin bumba:
üyiledüqçi xamuq amitani tusa üyiledün:
tusalın [11a] duraşixui amitan-du ene=rin nigüülü-
süqçi::
- <89> sayin mou=gi meden xurān medeji:
tang=yariq meden tangyariq tögüsüqsen tügēmel
ezen:
caq meden amitani oyou medeqçi:
yurban züyil toniluqsan-du mergen::
- <90> erdem tögüsün erdem medeqçi:
nom meden ölzöyitōi ölzöi-tü bolxu:
xamuq ölzöyin ölzöi-tü:
aldar ölzöi-tōi sayin aldar buyan-tu::
- <91> maşi amixoulun üi=ledüqçi bayasxulanggiyin yeke
tusa-tu:
yeke bayasxulanggiyin yeke cenggel:
sayin kündüleliyın takil: xotolo tögüsün:
maşi bayasxui coq-tu aldariyin ezen::
- <92> dēdü tögüs dēdü-yi ögüqçi erkin:
ibēliyın dēdü ibēl-dü zokis-toi:
yertünçüyın dayisun şilya=dagiyin dēdü:
ayoul xocor=li ügei arilyaqçi::
- <93> oroyin [11b] unjiliq unjiulxui üsü-tü:
(xongyorcoq) münza titim zoun:
tabun xangşōr-tu oroyin tabun unji=liq tögüsüqsen:
cecegiyin titim öncögüiyın tabun unji=liq-tu:
- <94> terigüün möküriq yeke nomodyodxon oroxui yabu=
dal-tu:
nomodyodxon oroxui dēdü ariun yabudal-tu:
berke xatoujiliyin muxur(-tu) kürüqsen yeke berke
xatoujil:
ariun oron dēdü Guudam::
- <95> ariun biraman ariuni meden:
ariun yasalang-ēce nōqçiqşōni ol=boi:
getülün toniluqsan teyin getülümel beyetü:
maşi getü=lün amurliqsan mün amurlingyu=yi::

- <96> ʧasalang-ēce nōqč̄in ʧasa=lang-ēce nōqč̄iqs̄on:
sayitur ʧasalang-ēce nōqč̄iqs̄on-dū š̄idar:
amuyūulang zobolong arilyaxuyin muxurtu kürtiqsen:
[12a] tacāngyui xayacan beye-ēce nōqč̄iqs̄on::
- <97> č̄idaqdaxu ügei adalidxal ügei:
ülü iledün ülü üzeqden tododxon üyied=kü busu:
ülü urban xamuq-tu yabuxui tügēm̄el:
narin cuburil ügei köronggō-ēce ʧaqca:[=xayacan]::
- <98> tōsun ügei tōsun-ēce xayacaqsan kir ügei:
aldas tebč̄iqsen gem ügei:
maši serin seriqs̄en č̄inar-tu:
xamugi meden xamugi uxaq=č̄i dēdū::
- <99> teyin medeküyin nomi(yin) č̄inar-ēce nōqč̄in:
xoyor ügei belge biligiyn yosu bariqč̄i:
teyin adxaqlaxu ügei jibxu=langtai bütüqs̄en:
ʧurban cagi=yin burxadiyin üyile üyiledüq=č̄i::
- <100> burxan teri(gü)ün eč̄üs üge=yi:
uridu burxan-du ündüsün ügei:
kir ügei belge biligi=yin ʧaqca nidün:
belge biliq beyetü tögünč̄ilen boluqsan::
- <101> [12b] ügeyin erketü yeke ögüüleqč̄i:
ögüüleqč̄ini dēdū oki ögüü=leküyin xān:
ögüüleküyin dē=dü manglai oron:
č̄idaši üge=yi ögüüleküyin arslan::
- <102> xamuq-tu üzeküi dēdū bayasxu=lang:
üzeküdü üzesküleng-tei coq zaliiyin eriken:
sayin gerel badarangyui cogiyin byü:
ʧartu badarangyui gerel üzüü=lüqč̄i::
- <103> yeke dēdū otoč̄i=ni eriken:
ebeč̄ini enelge ʧar=ʧaxui-du dēre ügei:
xocor=li ügei gem noyoudiyin zemis-tü modun:
ebeč̄in büküni yeke dayisun::
- <104> ʧurban yertünč̄üyin tālaxuyin oki:
coq-tu yabuxui odun mandal-tu:
arban zügiyin oqtoruyin kizār turši:
nomi=yin ilayūqsan belge sayitur bai=youlun
- <105> amitan-du ʧaqca tel=ger š̄ükür bolun:
asaraxui [13a] öröšoküyin mandal-du:
coq-tu padma böjjigiyn ezen:
erdeni š̄ükür yeke tügēm̄el ezen::
- <106> xamuq burxadiyin yeke coq zali:
xamuq burxadiyin beye bariqč̄i:
xamuq burxadiyin yeke yoya:
xamuq burxadiyin ʧaqca š̄ajin::
- <107> abašiq öküyin coq oč̄ir erdeni:
erdeni büküni erketü ezen:
yertün=č̄üyin erketü büküni ezen:
Oč̄ir bariqč̄i büküni erkin::
- <108> xamuq burxadiyin yeke sedkil:
xamuq burxadiyin sedkil-dü oro=š̄iqs̄on:
- xamuq burxadiyin yeke beye:
xamuq burxadiyin zarliq č̄ü mün::
- <109> yeke gerel-tü oč̄ir naran:
kir ügei oč̄ir sara:
tacāngyui-ēce xayacaqsan teri=güüten yeke tacāngyui:
eldeb önggō badarangyui gerel::
- <110> oč̄ir zamilal-tu dousuqsan burxan:
[13b] amitani nom bariqč̄i burxan:
pad=ma-ēce töröqs̄on coqtu burxan:
xamugi medeküi belge biligiyn sang bariqč̄i::
- <111> eldeb yelbi xubilyā bariqč̄i xān:
uxān tarni bariqč̄i yeke burxan:
oč̄ir xur=ca (yeke) üldü:[=ildü]
maši ariluqsan dēdū üzüq::
- <112> zobolong tasuluqč̄i yeke kölgön:
yeke mese oč̄ir nom:
jina=jiq gün oč̄ir:
oč̄ir oyoun ud=xa metü uxan::
- <113> xamuq baramid dousuqsan:
xamuq yazar noyou=diyin č̄imeq tögüsün:
maši ari=luqsan bi ügei nom:
sayin gereltü sara ün̄en belge biliq::
- <114> yeke kič̄ēnggüi yelbi xubilyāni tor:
xamuq ündüsüni dēdū ezen:
oč̄ir souri xocorli ügei tögüsün:
belge biligiyn beye xocorli ügei bariqč̄i::
- <115> sayin oyoutu Samanda-bhadra:
amita=ni bariqč̄i ʧazariyin züreken:
[14a] xamuq burxadiyin yeke züre=ken:
xubilyāni eldeb kürdü bariqč̄i::
- <116> xamuq bodošiyin č̄ina=riyin dēdū:
xamuq bodoyin č̄inar bariqč̄i
eldeb udxatu töröl ügei nom:
xamuq nom-noyoudiyin mün č̄inar bariqč̄i::
- <117> yeke biliq-yēr nige aqšan-du:
xamuq nom dotoro-bēn orou=lun bariqč̄i:
xamuq nom ilerke=yi onoqs̄on:
bhüdi arilyaqč̄i dēdū oyoutu č̄idaqč̄i::
- <118> kelbe=ril ügei maši tungyalagiyn ezen:
bodhi bariqč̄i dousuqsan burxan:
xamuq burxadiyin ilerkei:
belge biligiyn ʧaliyn ilč̄i gerel maši geyin::
- IX**
- <119> küseliyin üyile sayitur bütēqč̄i:
xamuq mou zayātani teyin arilyaxui:
amitan büküni dēdū itegel:
xamuq amitani sayitur getülgen üyiledüqč̄i::
- <120> nisvānišiyin bayildān-du ʧaqca [14b] bātur:
ülü (medeküi) dayisuni omoq ebdeqč̄i:
oyoutu yamu barixui coq tögüsüqs̄en:
batu üzesküleng ügei dūr=sü bariqč̄i::

- <121> zoun Ƴar-yēn xamuq-tu ködölgön:
alxudaliyin yosör böjiqlöküi:
coqtu zoun Ƴar düürgen:
oqtorƳui tügē=mel böjiq üyiledüqçi::
- <122> Ƴazar delekeyin mandaliyin aƳui-gi:
örosökül tabaq-yēr tügēmel gişkin:
köliyin erekeyin xumu=suni aƳui-bēr çü:
Esürünü oron Ƴazari üzüür-ēce daruq=çi::
- <123> nigen udxatu xoyor üge=yi nomiyyin udxa:
dēdü udxa ayoul ügei:
teyin uxaxui el=deb dürsün udxa-tu:
sedkil kigēd teyin medeküi ündüsü tögüsün::
- <124> xocorli ügei bodoyin udxa noƳoudi tālaxui:
xōsun çinar tālaxui taçingƳui oyoutu:
sangariyyin tacāngƳui terigüüteni [15a] tebçiqsen:
Ƴurban sangariyyin yeke bayasxulang::
- <125> cayān öülen ariluqsan metü cayān:
sayin gerel namuriyyin sarayin gerel:
urƳuxui cagiyin narani mandal metü üzes=külengei:
xumusuni gerel yekeng=ki ulān::
- <126> sayin mtoka titimi-yin üzüür-tü:
dēdü yeke mto=ka üstü bariqçi:
gereliyyin coq toqtoqson yeke erdeni:
xubil=yāni çimeq tögüsüqsen burxan::
- <127> zoun yertünçüyyin oron бүкүни ködölgöqçi:
ridi xubilyāni köliyyin yeke küçü tögüsün:
tere çinar maşi sanaxui bariq=çi:
dörbön sanal diyāni xān::
- <128> bodhi üyeyin ceceq küji:
tögünçilen boluqsani erdemiyin dalai:
möri-yin nayiman üreyin yosu uxan:
burxani ünen mör uxaqçi::
- <129> xamuq amitan-du yekengki tacān:
oqtor=Ƴui metü tacāl ügei
xamuq amita=ni sedkil-dü oron:
xamuq [15b] amitani sedkil metü xurdun::
- <130> xamuq amitani erketeni ud=xa meden:
xamuq amitani sed=kil bulāxui:
tabun coqcoyyin ud=xa tere çinar meden:
maşi ari=luqsan tabun coqco bariqçi::
- <131> mayad Ƴarxui бүкүни muxurtu oroşin:
mayad Ƴarxui бүкүн-dü mergen:
mayad Ƴarxui бүкүни mörtü <tü> oroşin:
mayad Ƴarxu-yi бүкүни üzüülüqçi::
- <132> sangari-yin ündüsün arban xoyor üye=şi arilyan:
ariluqsan arban xoyor züyyil bariqçi:
dörbön üneni yosuni bayidal-tu:
nai=man medeküi onol bariqçi::
- <133> ünen udxayin arban xoyor bayidal tögüsün:
tere çinariyyin arban zuryān bayidal uxan:
xorin bayidal-yēr bodhi-yi olun:
xamuq bayidal uxaxuyin dēdü burxan::
- <134> xamuq burxadiyyin xubilyāni [16a] beye
caqlaşi ügei byeva tügēqçi:
nige aqşan-du xamu=gi ilerkei onon:
sedkil nigen aqşan-du xamuq udxa uxaqçi::
- <135> eldeb kölgöni arƳayin yosör:
amitani tusa onoqçi:
Ƴurban kölgön-yēr mayad Ƴarçi:
nigen kölgön-yēr açi üredü oroşin::
- <136> nisvānişiyin oron-noƳoud ari=luqsan çinar-tu:
zayāni oron-noƳoudi barin üyiledüqçi:
xamuq dalai müren-ēce getülün:
barilduulxui aqlaq-ēce boluq=san::
- <137> nisvānis şidar бүкүн-ēce nisvānişi:
abiyās-luyā selte oƳoto tebçiqsen:
yeke örö=şonggüi arƳa biliq üyiledü
ami=tani tusa üyiledüqçi::
- <138> xurān medeküi xamugiyin udxa teb=çin:
teyin medeküyyin udxa töridken üyiledüqçi:
xamuq amitani sedkiliyyin urun tögüsüq=sen:
[16b] xamuq amitani sedkil uxaqsan::
- <139> xamuq amitani sedkil-dü oro=şin:
tedeni sedkil-lügē zokil=dun oroqçi:
xamuq amitani sedkil xangyan üyiledçi:
xamuq amitani sedkil bayasxaqçi::
- <140> en=döürel бүтөлийин eçüs-tü kürtin:
xamuq endöürel teyin tebçiqsen:
Ƴurban udxa-du dam ügei oyou-tu:
xamugi-yin udxa Ƴurban erdemiyin ezen::
- <141> tabun coqcoyyin ud=xa Ƴurban caq-tu:
xamugiyin ilƳal nige aqşan-du ilƳan:
nige aqşani nigen-dü dousun burxan boluqsan:
xamuq burxadiyyin mün çinar bariqçi::
- <142> beyeyin dē=dü beye ügei beye:
beyeyin muxur onoqçi:
eldeb dür=sün noƳoudi xamuq-tu üzüü=lüqçi:
erdeniyin dēdü mani::
- X**
- <143> xamuq burxad onon üyiledkü:
[17a] dēre ügei (burxan) bodhi:
üzüq ügei niƳuuca tarni-ēce boluq=san:
Ƴurban izour-tu yeke niƳuuca tarni::
- <144> niƳuuca tarniyin xamuq kereq ööskeqçi:
yeke dusul üzüq ügei:
yeke xō=sun tabun üzüq:
dusul xōsun zoun üzüq::
- <145> xamuq bayidal tögü=süqsen bayidal ügei:
dunduur dumduur arban zuryān dusul-tu:
geşöü ügei tō-ēce nöq=çiqsön:
dörbön samadiyyin üzüür bariqçi::
- <146> diyāni xamuq üyeşi meden:
diyāni uxan ündüsü uxaqçi:

- beyeyin dēdū diyān beyetü:
xamugiyin xān tögüs edleqçi beye::
- <147> beyeyin dēdū xubilyāni beye:
burxani xubil=yāni ündüsü bariqçi:
arban züq eldeb xubilyān tügēn:
ami=tani tusa yambarçılan üyi(le)düq=çi::
- <148> tenggeriyin erketü tenggeriyin [17b] tenggeri:
tenggeriyin erketü asu=riyin ezen:
ükül ügeyin er=ketü tenggeriyin tenggeri:
eb=den üyiledün ebden üyile=düqçi erketü:
- <149> sangsariyin keyid-ēce getülüşen:
burxan yaqcār amitani blama:
arban zügi-yin yertünçü-dü sayitur aldar=şiqşan:
nomiyin yeke öqligüyin ezen:
- <150> asaraxuyin zemseq bele=dün:
öröşonggüyin zemseq ümü=sün:
biligiyin ildü numu sumu bariqçi:
ülü medeküi nisvāni=şiyin bayilduyāni arilyan::
- <151> şum[nu]=şiyin dayisun şumnus nomo=yodxoqçi bātur:
dörbön şumnuşiyin ayoul arilyan üyiledçi:
dörbön şumnuşi-yin cerigiyin emnel darun:
yertünçü uduriduqçi dou=suqşan burxan::
- <152> takixu zokis=toi maqtaxu zokistoi mürgü=liyin [18a]
oron:
nasuda örgön takixu zokistoi:
kündülekü zokistoi ögüülen üyiledküyün dēdū
mürgü=kü zokistoi blamayin dēdū::
- <153> yur=ban yertünçü-yi nigen alaxu-bēr getü=lün:
oqtoryui metü kizār ügei maşi tügēmel:
yurbani uyan ariun ariluqşan:
zurşān ilerkei mede=küi zurşān dayan sanaxui tögü=
süqşen::
- <154> bodhi-sado mahā-sado:
yeke ridi xubilyān-yēr yertün=çü-ēce nöqçin:
biligiyin çina=du küriqşeni muxur:
mün töüni biliq-yēr olxu::
- <155> öbörü uyan busudi uyan xamuq:
bükün-dü tusa=laqçi dēdū budyalıq:
adalıxal bükün-ēce nöqçin:
medeküi kigēd medelgeyin dēdū ezen::
- <156> dörbön mutu=riyin udxa üzüülüşçi:
erkin nomiyin öqligüyün ezen:
amitani çixula kündüleliyün dēdū oron:
yurban mayad yarxui-gi getülüşçini:
- <157> [18b] <ene> udxayin dēdū maşi ariluq=san coq:
yurban yertünçü-dü yeke sayın xubitu:
coq-tu uçiral bükünü bütēqçi:
coq tögüşüqşeni dēdū Mañzuşri::
- XI**
- <158> dēdū ögüqçi dēdū oçir çimadu sögödümüi:
üneni muxurtu kürtüşen çimadu sögö=dümüi:
- xōsun çinar-ēce boluq=san çimadu sögödümüi:
burxan boqdo çimadu sögödümüi::
- <159> tacā=xui burxan çimadu sögödümüi:
tālxui burxan-du mürgün sögödü=müi:
bayasxui burxan çimadu sögö=dümüi:
cenggeküi burxan-du mür=gün sögödümüi::
- <160> müşčküi burxan çimadu sögödümüi:
inēküi burxan-du mürgün sögödümüi:
burxani mün zarlıq çimadu sögö=dümüi:
burxani sedkil-dü (mürgün) sögödümüi::
- <161> ügei-ēce boluqşan <san> çimadu sögödümüi:
burxan bolxui çimadu sögödümüi:
oqtor=yu-[19a]i-ēce boluqşan çimadu sögödü=müi:
belge biliq-ēce boluqşan çimadu sögödümüi:
- <162> yelbi xubilyāni tor çimadu sögödü=müi:
cenggel üzüülüşçi burxan çimadu sögödümüi:
xamuq xamuq çimadu sögödümüi:
belge bili=giyin beye çimadu sögödümüi::
- XII**
- <163> om sarva dharma abha-va: so-bha-va:
bişoddha bazār zazirxu a ā a ah
prakri di pari şuddha: sarva dhar-mā ya-du-da:
sarva da-tā-ga-da
- <164> zñā-na kā-ya Mañzuşri pari şuddhi dā:
mubā dā-ye di a-ah
om sarva da-tā-ga-da hri-da-ya:
hari hari om hu hri: bhagavan
- <165> zñā-na muddhi vā-gī şo-ra:
mahā pā-za sarva dhr-ma:
ya-ya-na ā-ma-la su-pari şuddha:
dhrma dā-du zñā-na yarbha āh::
- XIII**
- <166> tegēd coqtu Oçir bariqçi:
bayasun [19b] gesēd alixa xamtudxañi:
ite=gel ilayun tögüşüqşen tögünçi=len boluqşan:
dousuqşan burxan-du mürgud:
- <167> tende ite=gel niyuucayin ezen:
kilingte=ni xān Oçiro-pāni:
eldeb busud-luyā xamtu:
nuuca maqtād ene üge ayiladxaba-yi::
- <168> itegel bida daxan bayasul=cabai:
sayın sayın kü sayitur nomloboi:
teyin getülüşen açi üre kereqleqçi:
itegel ügei amitan-noyoud kigēd:
- <169> bida sayitur dousuqşan
bodhi xutuq olxui yeke üyile bütē=küi:
yelbi xubilyāni tori-yin yosu üzüülüşen:
ene maşi ariun örgön ayui yeke
- <170> gün sayın mör:
yeke tusa ami=tani tusa üyiledüşçi

burxan-noyoudiyin oron öüni:
dousuq(=san) xamuq burxad nomloboi:: ::

ünemleküyin nere sayitur ögüüle=küi:
ilayun tögüsün üleqsen tögünçilen boluqсан
Šäkya-müni nom=loqсон dousbai:: : ::

<171> [20a] ilayun tögüsün üleqsen zñā-na sadun Mañzu-
šriyin

[Колофон]

γurban yertünçüyin itegel burxan baqši:
γurban xoroni daruḷya γurban suryuuli:
γurban töröl=kitöni mayad tonilyoxuyin tula üzü(ü)lün:
γurban sang sudur nomloqsoni oki::

mahā yoga-yin ündüsüni onisun:
mayad ud=xayin dēdū nom:
Mañzušriyin nere sayitur ögüülekiü sudur:
mani eril xangyaqçi na-ma sangya=di öüni::

bātur Oçiro-pāni metü tögüs idertü:
batu Sümer oula metü kelberil ügei süzüq-tü:
baramidiyin šajin bariqçi *Kün=dölöng ubaša*-yin zuryādu-
yār küböün:
bhadra süzüq-tü *Batu-[20b]-möngkü tayiji* kigēd::

ontuḡa üge-yi abural γurban erdeni:
oḡō=to barixui mergedi daxan süzü=lüqçi:

olo sonosxui küsüq=çi bilik-tü šajin kigēd:
Oyiro=dıyin tögüs xubitan oloni dura=duqсан-du::

ariun süzüq-tü tögüs xubitan-du:
arḡa bili=giyin mör töröülküyin tula:
ayaxa takilamiq rab-gbyam Za-ya pandida:
ayalḡu Mongyoli-yin kelen-dü orçiulun nai=roulbai::

ene metü orçiulun üyiledüqsen-dü:
endel aldal bui bögosü:
erten-ē=ce mungxaraqсан mini gem buyiza:
endöürel ügei uxātan eyetün yasan[=zasan] soyir=xo::

ider zalou Mañzušri-yin erdem:
yere-dü dou=risxan orçiuluqсан buyan-yēr:
yeke kölgöni [21a] šajin (xamuq) önidö delgeren:
yesün törölkitön ötür burxan bolxu boltu=γai:: : ::
ma-gha-la:

Примечания

1. Факсимиле: *Haenisch E. Mongolica der Berliner Turfan-Sammlung II*. Berlin, 1959. P. 17, N A8; Транскрипция текста: *Ligeti L. Monuments Preclassiques 1 // Monumenta Linguae Mongolicae Collecta II*. Budapest, 1972. P. 141—143; Исследования памятника: *Цэрэнсодном Д., Алтангэрэл Ч.* Турфаны цуглуулгын ТМ 40 // *Studia Mongolica*. Т. 5, fasc. 6. Улан-Батор, 1965. P. 147—170; *Weiers M.* Zum Textfragment ТМ 40 aus der Berliner Turfansammlung // *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*. В. 117. Wiesbaden, 1967. P. 329—352; *Ceren-sodnom D., Taube M.* Die Mongolika der Berliner Turfansammlung. Berlin, 1993. P. 103—107.
2. Факсимиле: *Raghu Vira. Mañjuśrī-Nāma-Saṅgīti in Mongolian, Sanskrit and Chinese // Śata-Pitaka Series*. Vol. 18. New Delhi; Транскрипция текста: *Ligeti L. Preklasszikus emlékek 2. XIII—XVI. század és a XVII. század eleje [Monuments Preclassiques 2. 13—16th century, and the beginning of the 17th century]*. Budapest, 1965. P. 130—156.
3. *Сазыкин А. Г.* Каталог монгольских рукописей и киелографов Института востоковедения Российской Академии наук. Т. II. М., 2001. № 2389; *Heissig W.* Die Pekinger lamaistischen Blockdrucke in Mongolischer Sprache. Materialien zur mongolischen Literaturgeschichte. Bd. 2. Wiesbaden, 1954 (Göttinger Asiatische Forschungen). N 23, 31, 114.
4. *Сазыкин А. Г.* Каталог. Т. II. № 2392—2394.
5. Каталог петербургского рукописного «Ганджура» / Составление, введение, транслитерация и указатели З. К. Касьяненко // Памятники письменности Востока СII. (Bibliotheca Buddhica, XXXIX). М., 1993. № 1; *Ligeti L. Catalogue du Kanjur mongol imprimé*. Budapest, 1942. N 1.
6. *Ligeti L. La Collection Mongole Schilling von Canstadt à la Bibliothèque de l'Institut // T'oung Pao*. Paris; Leiden, 1930. Т. 27. P. 134, N 3588 (1).
7. *Sarközi A. A 17th Century Mongol Mañjuśrīnāmasaṅgīti with Commentary // Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*. Т. XXXVI, fasc. 1—3. P. 449—468; *Цэндсүрэн Т.* Шинээр олдсон Жамбалцанжодын нэгэн Монгол орчуулгын тухай // *Studia Mongolica*. Т. XII (20), fasc. 15. Улан-Батор, 1984. С. 224—235; *Higuchi K.* Two Unreported Manuscripts of the Mañjuśrīnāmasaṅgīti. A Preliminary Report // *Shakuyo keishiki-ni kansatsu sareru Mongoru teikokyki-no tojū gen go jo kyō-no kinkyū* [Исследование комплексной лингвистической ситуации периода Монгольской империи на материале заимствованных форм]. Ehime, 1999. P. 79—93; *Сазыкин А. Г.* «Манджушри-нама-самгити» в переводе Аюши-гуши // *Issues in Eurasian Languages (I)*. On the Materials from the Collection of the St. Petersburg Branch of the Institute of Oriental Studies of Russian Academy of Sciences. Kyoto, 2001. P. 21—50.
8. Раднабхадра. Лунный свет. История рабджам Зая-пандиты. Факсимиле рукописи / Пер. с ойратского Г. Н. Румянцева и А. Г. Сазыкина; Транслит. текста, предисл., коммент., указ. и примеч. А. Г. Сазыкина // Памятники культуры Востока. Санкт-Петербургская научная серия. Т. VII. СПб., 1999. С. 62, № 27.
9. *Лувсанбалдан Х.* Тод бсэг, тóбний дурсгалууд. Улаанбаатар, 1975. С. 240, № 0261.
10. Раднабхадра. Лунный свет. С. 66, № 22.
11. *Лувсанбалдан Х.* С. 236, № 0260.